

Τὸ πάθος τῆς ἐλευθερίας ὡς γλωσσικόν γεγονός

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΑΘΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ. Ἐὰν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων κρατῶν τῆς Βαβυλῶνος, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Περσίας μέχρι σήμερον τὸ πολιτικὸν καθεστῶς εἶναι ἢ σατραπεία τοῦ ἐνὸς καὶ τῶν φίλων του, αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ χῶρος δὲν κατῴρθωσε νὰ προσωποποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι ἐδημιούργησαν εἰς τὴν σχέσιν των μεταξύ των καὶ πρὸς τὸ φυσικόν των περιβάλλον τὴν ἀτομικότητά των, δὲν κατῴρθωσαν ἄμως νὰ δημιουργήσουν μίαν εὐθύνην, ἢ ὁποία νὰ μὴ συμπίπτῃ ἀπαραιτήτως πρὸς τὴν συνήθειαν τῆς παραδόσεως. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐφάνη ἐν τούτοις πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἡ ἀνατολικὴ ἱστορία θὰ μετέβαλλε κατεύθυνσιν, ἢ εὐθύνη ὅμως τῶν προσώπων δὲν εἶχεν ἄλλην ὑποστήριξιν, πλὴν τῆς ἱστορικῆς δυνατότητος, ἢ ὁποία ἐξελίσσεται διὰ

τῆς ἰσοπεδώσεως τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀνατολή ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον δὲν ἔχει πολιτικὴν ἀνησυχίαν οὔτε γνωρίζει πραγματικὰς ἐπαναστάσεις. Ὅταν ἡ διαδοχὴ τῆς ἀρχῆς γίνεται βιαίως, τὸ πραξικόπημα διαπράττει ὁ ὑποσχόμενος εἰς μίαν ὁμάδα στρατιωτικῶν ὀργάνων προαγωγὴν ἢ ἀσυδοσίαν. Ὁ ἀπρόσωπος λαὸς δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὅταν ἀναγκάζεται νὰ συμμετάσχη εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστώτος ἢ τὴν ἀποσόδησίν της, ὑπακούει ἀπλῶς εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον φοβεῖται περισσότερο.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας εἰς παρεμφερῆ πολιτεύματα τοῦ ἀνατολικοῦ χώρου παρουσιάσθησαν ἐπαναστάσεις. Εἰς τὴν Ρωσίαν, τὴν Κίναν, τὴν Πολωνίαν, τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Κύπρον τὸ καθεστῶς συνεκλονίσθη ἢ ἀνετράπη ἐκ μέρους, τουλάχιστον ὡς πρὸς τὴν πρωτοβουλίαν, μιᾶς καὶ μόνον κατηγορίας ἀνθρώπων. Εἰς μίαν ἐποχὴν, ἡ ὁποία ἀποφεύγει τὴν ἐννοίαν τοῦ προσώπου, ὅταν δὲν θεωρῆ τὸν φορέα τῆς ὑπόπτων διαθέσεων, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὀνομάζονται «διανοούμενοι». Ὑπὸ τὸν ἐπίσης παρεξηγημένον αὐτὸν ὄρον ἐννοοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ζοῦν διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τὸν λόγον, θεωροῦν τὴν ἐλευθέραν των ἔκφρασιν ὡς προϋπόθεσιν τῆς ἀξιοπρεπείας, ἐσωτερικὴν δικαίωσιν μιᾶς ζωῆς, ἡ ὁποία βασίζεται εἰς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν.

Ὡς ἂν εἶχαν συνεννοηθῆ, ὅλοι οἱ ἐπαναστάται τῆς ἐποχῆς μας ἀπὸ κοινοῦ ἐπικαλοῦνται καὶ ὑπόσχονται τὴν ἐλευθερίαν. Ἐπαναστάσεις ὠριμάζουσι συνήθως ἐκεῖ, ὅπου τὸ κράτος ἀπαγορεύει τὴν ἐλευθερίαν τῶν προσώπων καὶ χάνονται, ὅπου συνήθως ἡ ἐλευθερία στηρίζεται εἰς ἐλάχιστα πρόσωπα. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἐν τούτοις ἡ ἐπαναστάσις εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσαχθῆ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ δὲν ἐνδιαφέρει μόνον τὸ κράτος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου σηκώνεται ἡ σκανδάλῃ, ἀλλὰ τὸν συνασπισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ ἀποδοκιμαζομένη ἀρχή. Διὰ τοῦτο ἐπαναστάσεις χωρὶς πνευματικὸν ἔρεισμα ἐπιτυγχάνουσι ἢ ἐξεγέρσεις πραγματικῶς ἐσωτερικοῦ χαρακτήρος, δηλαδὴ προσώπων, ἡ ἐλευθερία τῶν ὁποίων εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταβάλλῃ τὴν βίαν τοῦ δεσπότη, πνίγονται εἰς τὸ αἷμα των.

Χαρακτηριστικὸν ὅμως εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι, ἐνῶ τὴν τσαρικήν Ρωσίαν ἀνέτρεψαν ὅσοι ὠνειρεύοντο τὴν ἐλευθερίαν, εἶχον τραφῆ μὲ λογοτεχνήματα καὶ ἤθελαν νὰ βοηθήσουν τὴν ἱστορίαν εἰς τὸ ἔργον της, νὰ ἐφαρμόσουν δηλαδὴ ὡς φιλοσοφικοὶ μάρτυρες τὴν ἰδέαν ἐνὸς προσώπου, τὸ ὁποῖον ὠμίλησεν ἐκ μέρους τῆς ἐντελῶς ἰδικῆς του πείρας, μιᾶς εὐθύνης, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν εἰς τὸ περιβάλλον τὸ ἀντίκρουμά της, τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἐβλάστησεν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν προσώπων αὐτῶν, δὲν ἀνέχεται τὴν προσωπικὴν ἔκφρασιν, ἐφ' ὅσον ἐκείνη δὲν τὸ ἐπικροτεῖ. Μὲ πολὺ δίκαιον ἀπεδόθη λοιπὸν ἡ μομφή, ἀφοῦ κατεστάλησαν αἱ ἐπαναστάσεις εἰς τὰ τρία ἀνωτέρω ἀναφερθέντα κράτη μαρξιστικοῦ σχήματος, εἰς τοὺς διανοουμένους. Παρὰ τὰ ὑλικά πλεονεκτήματα καὶ τὴν τιμὴν, τῆς ὁποίας ἀπολαύουν, οἱ

διανοούμενοι ἐτόλμησαν νὰ προδώσουν τὸ κράτος. Τοῦτο ἐσήμαινεν, ὅτι ὠμίλησαν καὶ ἔπραξαν ἐξ ὀνόματος τῆς συνειδήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὑπέπεσαν εἰς τὸ κρατικὸν ἀμάρτημα νὰ σκεφθῶν ὡς ἐλεύθερα πρόσωπα.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΧΩΡΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ, ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ. Εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως ἀπαραιτήτων διὰ τὴν διανοητικὴν τῶν ἰκανότητα πολιτῶν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἢ ἐκρηκτικῆς ἀντινομίας, τὴν ἀπογόμεωσιν τῆς ὁποίας ἐπιχειρεῖ μὲ ὄσα μέσα τοῦ προσφέρει ἡ τεχνική, ἀλλὰ συνεχῶς μεγαλυτέραν δυσκολίαν ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς τῶν ὀλοκληρωτικῶν συστημάτων. Ἐπειδὴ τὸ «ὀλοκληρωτικὸν» κράτος βασίζεται, ὅπως τὸ προκάτοχον πολίτευμα ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἐπὶ τῆς ἰδεολογίας, μιᾶς ὑποθέσεως, ἡ ὁποία δικαιολογεῖ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἰκανότητα τῆς ἀντιλήψεως ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης χάριν τῆς τεχνικῆς δυνάμεως, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχουν ὄρια, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιστήμη καὶ εἰς τὴν κρατικὴν τῆς θητείας διατηρεῖ ὡς βάσιν τὴν ἐξέλιξιν, ὀφείλει εἰς τὴν ἐπεκτατικὴν του κατεύθυνσιν νὰ ἐπιτρέψη εἰς τοὺς πολίτας του νὰ μορφωθῶν, νὰ δοκιμάσουν δηλαδὴ τὸν κίνδυνον νὰ γίνουν πρόσωπα. Τὸ πρόβλημα εἶναι, πῶς αὐτὰ τὰ πρόσωπα θὰ περιορίσουν τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν κρατικῶν ἀρχῶν, πῶς θὰ κατορθώσουν νὰ ἐκπροσωπήσουν τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον καὶ συγχρόνως τὴν ἄρνησίν του.

Πολίται καὶ κράτος εὐρίσκονται λοιπὸν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐνώπιον ἑνὸς τεχνικοῦ προβλήματος, μιᾶς δυσκολίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ λυθῆ ἐπὶ τῆ βάσει δεδομένων, τὰ ὁποία ἰσχύουν, χωρὶς νὰ ἐλέγχωνται. Ἀφ' ἑνὸς μὲν πρέπει νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τῆς διανοήσεως, ἀφ' ἑτέρου νὰ θέσουν ὄρια εἰς τὴν σκέψιν. Ἡ ἔκβασις τῆς διαστάσεως αὐτῆς θὰ κρίνη τὴν τύχην τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον σήμερον οὔτε τὴν ἐλευθερίαν ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ νομιμοποιήσῃ οὔτε τῆς διανοητικῆς δυνάμεως νὰ παραιτηθῆ. Ὅτι τοῦ χρειάζεται πρὸς διατήρησιν τῆς σημερινῆς καταστάσεως, εἶναι λοιπὸν νὰ δημιουργηθῶν πρόσωπα χωρὶς ἐλευθερίαν, ἐλεύθεροι, οἱ ὁποῖοι νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν δέσμευσίν των, πρόσωπα, τὰ ὁποία νὰ ἐκπροσωποῦν τὸν ἀριθμόν.

Τοὺς ὑπαλλήλους τῆς διανοήσεως εἰς τὸν τομέα τῆς ἐφηρμοσμένης ἀριθμητικῆς ὀνομάζει ἡ σημερινὴ γλῶσσα «τεχνικούς». Ὅσοι ἐκπροσωποῦν τὴν τεχνικὴν συνείδησιν, ἔχουν ἐνώπιόν των προβλήματα καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰ λύσουν κατ' ἀναφορὰν πρὸς σχέσεις, τὸ κύρος τῶν ὁποίων κατ' ἀρχὴν δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀπασχολῆ. Ἐκ μέρους τῶν τεχνικῶν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίλυσις ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ μιᾶς μεθοδικῆς ἀρχῆς, διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὁποίας ἐγγυῶνται οἱ θεωρητικοὶ τῆς ἐκπρόσωποι. Πρά-

γματι λοιπὸν τὸ ὀλοκληρωτικὸν κράτος ἐνδιαφέρει πρὸ παντὸς ἄλλου ἢ ἐφαρμογὴ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν πορισμάτων. Τόσον ὅμως ἢ ἐπιστήμη ὅσον καὶ ἢ φιλοσοφία εἶναι πράγματα διάφορα τῆς ἐφαρμογῆς των. Διὰ τοῦτο τὸ ὀλοκληρωτικὸν κράτος δὲν ἐνδιαφέρεται οὔτε διὰ τὴν ἐπιστήμην οὔτε δὲ τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ πῶς θὰ τὰς ἀναγκάσῃ νὰ τεθοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

Τὸ πρόβλημα τοῦ τεχνικοῦ κράτους ὀλοκληρωτικῆς κατευθύνσεως, τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον συντονίζει τὴν ὑλικὴν καὶ πνευματικὴν δυνατότητα μιᾶς χώρας πρὸς ἐκπλήρωσιν οἰκονομικῶν σκοπῶν ὑπὸ ἰδεολογικὴν μεταμφίεσιν, εἶναι κατὰ βάσιν τεχνικὸν πρόβλημα. Ἐντὸς τοῦ προβλήματος αὐτοῦ τοποθετεῖται τὸ συναμφοτέρον πρόσωπον καὶ ἐλευθερία ἐκτὸς νόμου ἢ ἐπιχειρεῖται ἢ διάσπασις του μὲ τὴν τεχνικὴν δύναμιν τῆς κρατικῆς βίας. Ταυτοχρόνως πρὸς τὴν διπλὴν βάσιν τοῦ λόγου τάσσονται κατ' ἀκολουθίαν τόσον ἢ δημοσία γλῶσσα ὅσον καὶ ὁ ἰδιωτικὸς διάλογος ὑπὸ τὸ πέλημα μιᾶς ἀκαταλογίστου αὐθεντίας. Παρ' ὅσα θρυλοῦνται καὶ ἐκθειάζονται, τὸ κεντρικὸν πρόβλημα τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους εἶναι σήμερον ἢ κατασκευὴ ἐπιστημόνων καὶ φιλοσόφων καὶ κατὰ τὸ ὑπόδειγμά των ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν πολιτῶν του χωρὶς προσωπικὴν ἐλευθερίαν, χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἔχουν τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως καὶ τοῦ λόγου.

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΕΓΟΝΟΣ ΝΑ Ζῆ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ. Κανείς δεβαίως δὲν ὁμολογεῖ ἐντὸς τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους τὴν ἀντινομίαν μεταξὺ σκέψεως καὶ ἐλευθερίας, ἀντιθέτως οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὸν δημοσιευόμενον λόγον ὑπεραμύνονται τῆς ἐλευθερίας καὶ παρουσιάζουν αὐτὴν τὴν ὑπεράσπισιν ὡς ἐλευθερίαν τοῦ λόγου. Οἱ μεγάλοι λόγοι τῆς ἐποχῆς μας ἔχουν εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον ὡς μοναδικόν των θέμα τὴν ἐλευθερίαν. Αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι παντοῦ οἱ ἄνθρωποι ὑποκρίνονται, ἀλλ' ὅτι ἢ προϋπόθεσις καὶ τῆς εἰλικρινείας καὶ τοῦ ψεύδους εἶναι σήμερον τὸ πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας. Ἐπειδὴ ἀκριδῶς ἢ ἐλευθερία κινδυνεύει, παρουσιάζονται, ὅπουδῆποτε ὁ κίνδυνος αὐτὸς ἀνέρχεται εἰς τὴν συνείδησιν, οἱ σωτῆρες της Συμβαίνει ὅμως ἐκεῖνοι νὰ τὴν ὑπόσχονται εἰς τὸν ἄνθρωπον, οἱ ὁποῖοι τὸν χρειάζονται ἀνελεύθερον. Καὶ εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια τοῦ κόσμου ἢ ζωὴ βασίζεται εἰς τὴν ἐποχὴν μας εἴτε ἐπὶ τῆς τεχνικῶς μόνον εἴτε συνάμα καὶ ἐπὶ τῆς κρατικῶς ἐπιβαλλομένης ἀρνήσεως νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως τὸ νομίζει. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλῶς μία σύμπτωσις, δὲν ὀφείλεται δηλαδὴ εἰς τὴν κατὰ τύχην παρουσίαν δικτατόρων ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἢ σημερινὴ ζωὴ ἐπιχειρεῖ τὴν κατάφασίν της, ἀποκλείει τὴν προσωπικὴν εὐθύνην.

Ὁ ἄνθρωπος σήμερον δὲν ζῆ ἐκ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς σχέσεώς του πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Μέχρι τώρα ἐβάσιζεν δ.

μως τὴν ζωὴν του εἰς τὴν ἀτομικὴν του σχέσιν πρὸς τὴν φύσιν. Μετὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν τῆς ἐργασίας μεταξὺ τῶν δύο φύλων, οἱ ἄνθρωποι ὄχι μόνον ἔγιναν κατὰ βάσιν αὐτάρκεις, διετηροῦντο δηλαδή εἰς τὴν ζωὴν ὅπουδῆποτε, ἀλλὰ, καθ' ὃν λόγον διηυρύνετο ἡ οἰκογένεια, ἦτο δυνατόν νὰ γίνουν παραγωγικὴ δύναμις. Ἡ κατάστασις αὕτη παρέμεινε βασικῶς ἀναλλοίωτος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς τεχνικῆς πρὸ δύο αἰώνων, ὅποτε εἰς τὴν Εὐρώπην ἄνω τῶν 95% καὶ εἰς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον σχεδὸν ἀποκλειστικῶς οἱ ἄνθρωποι ἐτρέφοντο ἐκ τῆς γῆς καὶ ἦσαν ἀτομικῶς ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ζωὴν των.

Μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς τεχνικῆς ἡ κατάστασις μετεβλήθη ἐκ βάρων καὶ ἡ ζωὴ ἀρχίζει νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ παραγόντων, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν εὐθύνονται οἱ φορεῖς τῆς. Αὐτὸ σημαίνει ἐν πρώτοις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος παύει νὰ εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ζωὴν του καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ ἐσωτερικὰ τῶν ἄλλων. Περαιτέρω τοῦτο ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι οὐσιαστικῶς δὲν ζῆ ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεώς του πρὸς τὴν ὕλην, ἀλλ' ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἄλλων ἀπέναντί του. Ἐὰν εἶναι καπνεργάτης ἢ ἐργάζεται εἰς ἕνα κλάδον τῆς αὐτοκινητιστικῆς βιομηχανίας, ζῆ ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν ἄλλων διὰ τὴν νικοτίνην καὶ τὸ αὐτοκίνητον. Ἐὰν ἡ ἀνάγκη αὕτη κορεσθῇ ἢ μεταβληθῇ, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖνος ἐργατικὸς καὶ ἐπιδέξιος εἰς τὴν ἐργασίαν του, θὰ χάσῃ τοὺς πόρους τῆς ζωῆς του. Τοῦτο εἶναι πρωτοφανὲς εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι σημαίνει, ὅτι τελικῶς ὁ ἄνθρωπος ζῆ σήμερον ἐκ τῶν ἄλλων ἄνθρώπων καὶ πρέπει ἐπομένως νὰ πράξῃ, ὅ,τι θέλουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι εἴτε ἔχει εἴτε δὲν ἔχει τὴν διάθεσιν.

Ἐπακόλουθον αὐτοῦ τοῦ τεχνικοῦ γεγονότος εἶναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὀργανώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ νέα κατάστασις τῶν πραγμάτων ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ κατεργάζωνται οἱ μὲν τοὺς δὲ καὶ νὰ ἐπιβάλλουν ἀμοιβαίως τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν ὑπαρξίν των σχῆμα μὲ τὸ ἀνάλογον περιεχόμενον. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ζωῆς ἐπέφερε τὴν ἔντασιν τῶν κοινωνικῶν καὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἐφ' ὅσον κανεὶς δὲν θὰ ἤθελε νὰ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ἄλλου, ὅμως θὰ πρέπει νὰ ἔχη τὸν ἄλλον ὡς ἀντικείμενον, προκειμένου νὰ ζήσῃ. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον σήμερον οἱ ἄνθρωποι συσπειρώνονται, ὥστε μὲ τὴν συνολικὴν των δύναμιν ν' ἀμυνθοῦν ἐναντίον τῶν ἄλλων καὶ εἰ δυνατόν νὰ τοὺς ὑποτάξουν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σήμερον σημαίνει νὰ τοὺς ὑποχρεώσουν νὰ θέλουν, ὅ,τι ἐκεῖνοι παράγουν. Ὅπου ἔχει ἐπέλθῃ προσωρινὴ ἰσορροπία ἐκφοβισμοῦ, οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ζήσουν ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν των σχέσεων καὶ νὰ διευρύνουν διὰ συνασπισμῶν τὴν ὁμοιομορφίαν τῶν ἀναγκῶν των. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοὺς ἀναγκάζει κατὰ διαφόρους τρόπους νὰ μὴ παραδέχωνται καὶ εἰς τὴν Δύσιν καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν προσωπικὴν διάθεσιν, ὅσους δηλαδή θὰ ἤθελαν νὰ μείνουν ἐκτὸς τοῦ σχεδίου, οὔτε πάλιν νὰ ἐπιτρέπουν τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐνὸς ὑπὸ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ

να εὐρίσκουν τρόπους να αἴρουν τὰ προσωπικά των χαρακτηριστικὰ ἐντὸς γενικῶν σχημάτων, να ἐκπροσωποῦν μίαν προγραμματιζομένην θέλησιν, χωρὶς να λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν καὶ συνεπῶς, ὅταν ὁμιλοῦν καὶ κρίνουν τὸν κόσμον, να ὑπερασπίζονται ὄχι τὴν πείραν ἢ ὅ,τι ἐθεωρήθη κάποτε ὡς ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια, ἀλλὰ τὰ εἰδικώτερα καὶ τὰ γενικὰ σχήματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἡ ὑπαρξίς των.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΥΣΙΝ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΗΣ ΕΥΓΛΩΤΤΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ. Εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον οἱ ἄνθρωποι ἐπιτρέπεται να συνομιλοῦν μεταξύ των χωρὶς φόβον, ὅ,τι ὅμως μεταδίδουν οἱ μὲν εἰς τοὺς δέ, εἶναι συνήθως μετεφρασμένοι εἰς τὴν γλῶσσαν ἀξιῶσεις τῶν τεχνικῶν πραγμάτων. Ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν εἶναι εὐκόλον πρᾶγμα καὶ πρὸς τοῦτο ἰδρύνονται εἰδικαὶ μεταφραστικαὶ ὑπηρεσίαι. Τὸ γεγονός, ὅτι οἱ λόγοι δὲν ἀνήκουν σήμερον εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν, βασίζεται ἀσφαλῶς ἐντὸς τοῦ δυτικοῦ κόσμου εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς κατηγορίας, εἰς τὴν σύμπτωσιν των πρὸς μίαν κοινωνικὴν ἰδιότητα, ἢ ὁποία ἐπιβάλλει γλωσσικούς ιδιωματισμούς, οὕτως ὥστε ἐκπρόσωποι διαφορετικῶν κοινωνικῶν ιδιοτήτων να μὴ συνομιλοῦν μὲ πιθανότητα συνεννοήσεως μεταξύ των. Οὐσιαστικῶς ὅμως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου περιορίζει ἐκ τῶν ἔσω τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἐμπειρία τῶν ἀνθρώπων ἀποτελεῖται σήμερον κατὰ ἐνενήντα τοῖς ἑκατὸν ἐξ ἐφημερίδων, ραδιοφωνικῶν ἤχων καὶ εἰκόνων τηλεοράσεως, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν προσωπικὴν ἐμπειρίαν οὔτε τῶν πραγμάτων οὔτε τῶν γεγονότων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ διὰ τὰ ὁποία ζοῦν καὶ ἀκριβῶς δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀποκτοῦν ὁμαδικὰς γνώμας, ὥστε ἡ ἐλευθερία των να διοχετεύεται εἰς ὅ,τι θεωροῦν σκόπιμον, ὅσοι συσκευάζουν τὴν κοινωνικὴν ἐμπειρίαν.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐλευθέρα θέλησις εἰς τὴν Ἀνατολήν εἶναι ἀπαράδεκτος, διότι θὰ ἦτο δυνατόν να μετακινήσῃ τὰ θεμέλια τοῦ κράτους. Ἐνῶ τὰ κεφαλαιοκρατικὰ συστήματα ἀναπτύσσουν τὴν τεχνικὴν τῆς διαμορφώσεως τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν συγκατάθεσιν των, τὰ μαρξιστικὰ πολιτεύματα στηρίζονται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν συγκατάθεσιν αὐτὴν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ τεχνικὸν των πρόβλημα να εἶναι περισσότερο πειθαρχικῆς καὶ ὀλιγώτερον ψυχολογικῆς φύσεως. Ἡ βάση, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχουν τοποθετηθῆ οἱ ἄνθρωποι, εἶναι ἐδῶ κάτι, τὸ ὁποῖον ψυχῇ καὶ σώματι ὀφείλουν να ἐνισχύουν καὶ να τὸ ἐγκωμιάζουν ὡς μοναδικὴν ἐγγύησιν ἀσφαλείας καὶ προϋπόθεσιν ἀνεγέρσεως ἀπεριορίστων ὁρόφων κοινωνικῆς προόδου. Συμβαίνει δεβαίως τὰ ἐγκώμια να ὑπερβάλλουν ὠρισμένως φορὰς τὰ προβλεπόμενα καὶ να ἐμφανίζονται παράλληλοι, μεταξύ των ὅμως ἄσχετοι ἔπαινοι. Τότε παρίσταται ὁ κόσμος εἰς μίαν μονομαχίαν τῆς ἐπιδοκιμαστικῆς δι-

νότητος, εἰς ἓνα θανάσιμον ἀνταγωνισμόν τῶν παραδοχῶν, τῶν πανηγυρικῶν ψηφισμάτων νὰ ἐγκαταλειφθῆ ἢ ἐλευθερία.

Νὰ διατὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους δὲν εἶναι τόσον νὰ πεισθοῦν οἱ ἀντίπαλοι ἢ οἱ ἀδιάφοροι περὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ εὐρήματος, ὅσον νὰ τεθοῦν ὅρια εἰς τὸν ὑπέρμετρον ἐνθουσιασμόν, νὰ δοθῆ δηλαδὴ εἰς τὴν πίστιν μίαν δογματικὴν μορφήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ χωρέσῃ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν δηλαδὴ τὴν Ἀνατολὴν συνταράσσει καὶ πάλιν τὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ ὄχι ἡ ἀπιστία τῶν εἰδωλολατρῶν, διὰ τὸν τελικὸν προσηλυτισμόν τῶν ὁποίων κανεὶς δὲν ἀμφιδάλλει. Δίδεται ὡς ἐκ τούτου προσοχὴ πρὸ παντὸς ἄλλου εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ἡ γλῶσσα προσαρμόζεται εἰς τὰς ἀποφάσεις οἰκουμενικῶν συνόδων. Οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀνατολῆς ἀρχίζουν καὶ πάλιν νὰ ἔχουν καὶ ν' ἀπαγγέλλουν σύμβολα πίστεως, καθιερωμένας προσευχὰς ἢ ἑταίμους ἐξορκισμοὺς καὶ ἀφορισμοὺς τῶν ἀλλοπίστων, ἰδίως ὅμως τῶν παραστρατημένων.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. Τὴν ἐλευθερίαν παρασύρει ἐκ τοῦ προσώπου τῆς ἱστορίας μίαν πλημμύραν τεχνικῶν ἀπελευθερώσεων. Ὅλα τὰ ἔργα τῆς τεχνικῆς ἀπελευθερώνουν τὸν ἄνθρωπον ἐκ μιᾶς φυσικῆς ἢ κοινωνικῆς δεσμεύσεως, ἐκ τοῦ χώρου, τοῦ χρόνου ἢ τῶν ἀσθενειῶν, τῆς ἀγνοίας, τῆς τύχης ἢ τῆς παραδόσεως, τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τεχνικῶς τὰ περιεχόμενα χάριν συνεχῶς νέων δυνατοτήτων. Ἀπὸ τῆς μιᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην ἡ ζωὴ του παύει νὰ ἔχῃ σκοποὺς καὶ διαθέτει παρεμφερῆ μέσα. Ὅχι μόνον, ὅτι κάποτε εἶχεν εὐχηθῆ, εἶναι ἤδη πραγματικότης, ἀλλ' ἀρχίζει νὰ μὴ γνωρίζῃ, τί ἀκριδῶς σήμερον εἶναι κατορθώσιμον, ὥστε νὰ χρειάζωνται εἰδικὰ ἐπαγγέλματα, διὰ νὰ τοῦ ὑποδεικνύουν, τί εἶναι εἰς θέσιν νὰ πράξῃ. Ἡ δυνατότης εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἀρχίζει, ὅπου σταματᾷ ἡ προσδοκία. Ὁλόκληρος ὁ τεχνικὸς κόσμος προσανατολίζεται πρὸς τὴν ὑπέρβασιν τῶν ὀραματισμῶν, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ ἄνθρωπος νὰ πράττῃ, ὅτι δὲν εἶχε φαντασθῆ. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι παύει νὰ γνωρίζῃ, τί θέλει, διὰ νὰ ἐλέγχῃ, ὅτιδῆποτε προηγείται, τῆς θελήσεώς του. Πῶς θὰ κερδίσῃ τὴν θέλησιν αὐτὴν, πῶς δηλαδὴ θὰ θέσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐλευθερίας, εἶναι μίαν ἐρώτησιν, ἡ ὁποία ὑπερπηδᾷ ὀλόκληρον τὸ τεχνικὸν κράτος, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνῃ, ὅτι δὲν εὐρίσκει ἐντὸς του ἀπάντησιν.

Ἀντὶ νὰ θέσῃ αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, ὁ ἄνθρωπος σήμερον ἐπιδίδεται εἰς τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην δοκιμὴν καὶ εἰς τὴν μεγέθυνσιν τῆς μιᾶς μετὰ τὴν ἄλην δυνατότητος. Εἰς τὴν ἀπασχόλησίν του αὐτὴν ἀναπηδοῦν ἐντελῶς αἰφνιδίως ἐντὸς του προθέσεις πράξεων καὶ ὠρισμένας φορὰς ὀλόκληρα σχέδια ἐνεργειῶν, διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει λόγος, διαθέτει ὅμως τὰ μέσα. Ἡ τεχνικὴ δυνα-

τότης δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπλή προϋπόθεσις τῆς ἐνεργείας, ἀλλ' ὑπαγορεύει σκοπούς, τοὺς ὁποίους ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ διεννοεῖτο, ἐὰν δὲν τὴν διέθετε. Μόνη δικαιολογία τῶν σκοπῶν αὐτῶν εἶναι συνήθως τὸ γεγονός, ὅτι ἡ πραγματοποίησις των εἶναι δυνατή. Ἄλλοτε πάλιν ἡ τεχνικὴ δυνατότης ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιχειρήσῃ, ὅτι χωρὶς ἐκείνην, μὲ κανένα τρόπον δὲν θὰ διεκινδύνευε.

Ἡ συμπεριφορὰ τῶν ὁδηγῶν αὐτοκινήτου εἶναι ἐπὶ παραδείγματι ἀνάλογος τῆς ἵπποδυνάμεως καὶ τῆς ἀξίας του. Οἱ «ἵπποι» τοῦ κινητήρος τοὺς πείθουν νὰ ὑπερβάλλουν τοὺς προπορευομένους καὶ ὅταν ἄλλοι τοὺς προσπερνοῦν, νὰ εὐσθάνωνται προσβεβλημένοι ἢ ἀναλόγως τῆς τιμῆς τοῦ ὀχήματος νὰ διακατέχωνται ὑπὸ συναισθημάτων ὑπερηφανείας καὶ νὰ οἰκτείρουν τοὺς ὑποδεεστέρους καὶ ἀντιθέτως νὰ μειονεκτοῦν καὶ νὰ μισοῦν τοὺς ὁδηγοὺς ὀχημάτων πολυτελείας. Ὅταν λοιπὸν ὁμιλοῦν ἢ παρατηροῦν τὸν κόσμον ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἐπιδάτου ἰδιωτικοῦ αὐτοκινήτου, ἐκπροσωποῦν τὸ εἶδος τῆς δυνατότητος. Ἄλλοτε πάλιν διαθέτουν μίαν τηλεφωνικὴν συσκευὴν καὶ νομίζουν, ὅτι ἔχουν χρέος νὰ ταλαιπωρήσουν τοὺς ἄλλους ἢ νὰ ὑδρίσουν, «ὅποιον πάρῃ ὁ χάρος», καλυπτόμενοι εἰς τὴν τεχνικὴν ἀνωνυμίαν. Εἰς ἄλλας περιπτώσεις, οἱ ἄνθρωποι ταξιδεύουν συνήθως ἐντὸς τουριστικῶν ὁμηγύρων, διὰ νὰ ἔχουν ἡν εὐκαιρίαν νὰ στείλουν εἰς τοὺς γνωστούς των μίαν κάρταν μὲ τὴν πανηγυρικὴν ἔνδειξιν τοῦ ποῦ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ μεταβοῦν ἢ διὰ νὰ ἔχουν, ὅταν ἐπιστρέψουν, φωτογραφικὸν ὑλικὸν ὡς λόγον περιωπῆς.

Ἡ δοκιμὴ λοιπὸν τῆς δυνατότητος παρέχει εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον τὴν ὑποψίαν ἐνὸς σκοποῦ, κυρίως ὅμως τοῦ δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτελέσῃ μίαν πράξιν, διὰ νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ὅτι ὑπάρχει, συνηθέστερον διὰ νὰ εὕρῃ προσχήματα νὰ γεμίσῃ τὸν νεκρὸν του χρόνον καὶ κυρίως διὰ νὰ παρουσιάσῃ τὰ προσχήματα αὐτὰ ὡς ἀποδείξεις προσωπικῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν θὰ ἠθελεν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, τὴν ὁποίαν θὰ προκαλέσῃ, νὰ πιστεύσῃ καὶ ὁ ἴδιος, ὅτι ἔχει. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐνδιαφέρεται σήμερον διὰ τίποτε περισσότερο, πλὴν τῆς δοκιμῆς καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν τεχνικῶν δυνατοτήτων, σκοπῶν, τοὺς ὁποίους κάποτε ἐκπληρώνει, ὅχι μόνον διότι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν φράσσει τὴν εἴσοδόν του εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐγκαταλείπει τὴν ἐλευθερίαν, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ἀπομακρύνεται ἐξ ὅσων, ἀνθρώπων ἢ γεγονότων, χρειάζονται ἐκείνον, ἀντὶ τῆς τεχνικῆς του δυνατότητος.

Ὅχι τόσο νὰ εὕρῃ ἓνα σκοπὸν, ὁ ὁποῖος νὰ δικαιολογῇ τὸ μέσον, ἀλλὰ νὰ συσσωρεύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα καὶ μεγαλύτερα μέσα θεωρεῖ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ὡς σκοπὸν του. Συνεπῶς κατὰ βάθος τὸν ἀπασχολεῖ ἡ δύναμις καὶ ὄχι ἡ δικαίωσίς της, τὸ περίγραμμά καὶ ὄχι τὸ περιεχόμενον, ἡ ἐπίδειξις καὶ ὄχι ἡ οὐσία, ἡ κατάπληξις τῶν ἄλλων καὶ ὄχι τὸ προσωπικὸν του βίωμα, ἡ ἀπελευθέρωσις ὡς τρόπος ἀπαρνήσεως τῆς ἐλευθερίας.

Θ ε ρ ί α ς. ' Η γλώσσα λοιπὸν ἀποκτᾷ σήμερον τὴν συνήθειαν νὰ σχολιάζη τὴν δυνατότητα, νὰ μὴ ριφοκινδυνεύη εἰς τοὺς χώρους τῶν σκοπῶν, νὰ μὴ θίγη, ὅ,τι ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ νὰ συγκρατῆται εἰς τὴν προϋπόθεσιν καὶ νὰ τὴν ὑποδεικνύη ὡς ἐξωτερικὸν γνώρισμα ἑνὸς βάθους, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συμβάλλει εἰς τὴν παραπλάνησιν ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται, εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ ἐσωτερικοῦ κενοῦ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν, εἰς τὴν παρουσίαν ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ὡς μόνον τοῦ βάθους θεωρεῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τεχνικῶν του ἐξαρτημάτων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ. "Ὅσον περισσότερο ὁ ἄνθρωπος μένει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀπελευθερώσεως, χωρὶς νὰ ἐπιχειρῆ τὴν δικαίωσίν της ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἐλευθερίας, ὅσον περισσότερο ἀσχολεῖται μὲ τὰ εἶδη τῶν τεχνικῶν δυνατοτήτων, τόσο περισσότερο χάνει τὸ νόημα τῆς πράξεως καὶ ταυτοχρόνως καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ φόβου, ὅτι οἱ ἄλλοι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερισχύσουν, δηλαδὴ νὰ διαθέτουν περισσότερα καὶ ἰσχυρότερα μέσα. Ὁ φόβος αὐτὸς τὸν πείθει νὰ ἐπαυξήσῃ, εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς χημείας τὴν ζωτικότητά του, εἰς μίαν συνεχῆ ὑπερέντασιν νὰ υπερβάλλῃ τὴν ἀπόδοσίν του, ὥστε νὰ συναθροίξῃ γύρω του ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα πράγματα, νὰ εἶναι πάντοτε ἀπασχολημένος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ μὴ διακρίνῃ τὴν ἀνοησίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ νὰ παρουσιάσῃ ἀποδείξεις ἀνωτερότητος ἔναντι τῶν ὁμοίων του.

Καθ' ὃν χρόνον ὁμοῦ ἀγωνίζεται νὰ φανῆ, ὅπως δὲν εἶναι, παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἄλλοι εἰς τὴν προσπάθειάν του ἀκριβῶς αὐτὴν τὸν συναγωνίζονται, ὅτι προσπαθοῦν μὲ τὴν τεχνικὴν τῶν ἐπιφανείων νὰ τοῦ κρύψουν, τί εἶναι κατὰ βάθος καὶ νὰ τοποθετήσουν εἰς τὴν προθήκην τῆς ζωῆς τῶν μίαν ἐπιβλητικὴν ὑπόθεσιν ἐσωτερικῆς ὑπεροχῆς. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον οἱ ἄνθρωποι ὑποβλέπουν σήμερον τοὺς ἀνθρώπους, δὲν πιστεύουν εἰς τοὺς λόγους των, δίδουν ἴσως τὴν συγκατάθεσίν των, δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει ὁμοῦ, τί λέγεται, διότι νομίζουν, ὅτι, ὅπως ἐκείνοι, κανεὶς δὲν ἐπενδύει εἰς τὴν ἔκφρασίν του τὴν πραγματικὴν του οὐσίαν. Ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ σιωπηρὰ ὁμοιότης εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐμπιστοσύνης τοὺς ἀναγκάζει ὁμοῦ ἀκόμη περισσότερο νὰ ἐπισημαίνουν τὴν διαφορὰν των καί, ἂν δὲν ὑπάρχῃ, νὰ τὴν δημιουργοῦν ἐπὶ τῆ βάσει νέων ἀποκτημάτων. "Ὅσον λοιπὸν περισσότερο ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος πολλαπλασιάζει τὰ τεχνικά του μέσα, τόσο περισσότερο τὸν ἐνοχλοῦν, ὅσοι τὸν καταφθάνουν καὶ τὸν προσπερνοῦν, τόσο ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν προσωπικὴν του ζωὴν, τόσο βαθύτερον βυθίζεται εἰς τὴν ἀνοησίαν, μὲ τόσο μεγαλύτεραν ἐπιμονὴν διάζει τὴν γλώσσαν του νὰ ὑποβιδάζῃ τοὺς ἄλλους μὲ τὴν αὐταπάτην, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑψώνεται ὁ ἴδιος.

' Η γλώσσα τοῦ ἀνθρώπου τῶν τεχνικῶν ἀπελευθερώσεων γίνεται

διὰ τοῦτο σήμερον τρόπος ἀποδοκιμασίας ἐκείνων, οἱ ὅποιοι οὐσιαστικῶς ζοῦν καὶ ἀντιλαμβάνονται τὸν κόσμον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Μὲ τὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτὴν προβάλλει ἡ γλῶσσα πρὸς τὰ ἔξω τὴν ἐσωτερικὴν συντριβὴν τοῦ εἶναι, τὴν ἀνομολόγητον ὀδύνην τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος δὲν κατορθώνει νὰ γίνῃ ὁ ἑαυτός του, ἀλλὰ πρέπει συνεχῶς νὰ διαπιστώνῃ, ὅτι εἶναι «οἱ ἄλλοι». Ὅσον ἡ δυσαρέσκεια τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τῆς ζωῆς του μεγαλώνει, τόσο ἐπιφορτίζεται ἡ γλῶσσα νὰ καταρρίψῃ τοὺς ἄλλους, τόσο περισσότερο δηλαδὴ ἀποστρέφεται ὁ ἄνθρωπος τὸν κόσμον τῆς ἐλευθερίας καὶ μὲ τόσο μικροτέραν ἀντίστασιν τὴν θυσιάζει εἰς ὅ,τι τοῦ ὑπόσχεται μίαν νέαν ὀρατὴν ὑπεροχὴν.

Ἡ θυσία τῆς ἐλευθερίας ἔχει πάντοτε δύο ὄψεις, μίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐνδιαφέρεται, διότι δὲν τὴν βλέπει, δηλαδὴ τὴν ἐσωτερικὴν του καταστροφὴν καὶ μίαν ἄλλην, ἡ ὁποία κάποτε τὸν κάνει νὰ διαμαρτύρεται, ἄλλοτε μόνον νὰ μνησικακῇ, συνήθως ὅμως νὰ τὴν δικαιολογῇ, ἐφ' ὅσον μὲ τὴν ἐξωτερικὴν δέσμευσιν, τὴν ὁποίαν συνεπάγεται, τοῦ ὑπόσχεται μίαν ἐπαύξησην τῆς δυνατότητος, ἀπελευθερώσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπὸ τὴν κρατοῦσαν τάξιν δὲν εἶναι ἀκόμη δυναταί, ὅ,τι θὰ τὸν καταστήσῃ ἀνώτερον, ἂν ὄχι τῶν ὁμοίων του, οἱ ὅποιοι παρουσιάζονται τότε ὡς μία ἄλλη ἄποψις τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ μὲ τὸ κοινόν των πάθος τὸν ἐνισχύουν, ὅμως τῶν ἐπισήμων ἀντιπάλων, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἀναστέλλεται πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἐξωτερικὴ ἐλευθερία. Νὰ πῶς συμβαίνει ἡ ἐσωτερικὴ καταστροφὴ τῆς ἐλευθερίας νὰ καταλήγῃ σήμερον εἰς τὴν κρατικὴν βίαν, τὴν ὁποίαν δικαιολογεῖ ἡ ἐξόγκωσις τῆς δυνατότητος. Σήμερον ἡ δύναμις ὡς τεχνικὴ δυνατότης, δηλαδὴ μὲ τὴν ἀποδέσμευσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει ὡς προϋπόθεσις τῆς ἐλευθερίας, παρουσιάζεται καὶ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν περιοχὴν καὶ εἰς τὸν κρατικὸν τομέα ὡς θυσιαστήριον τῆς ἐλευθερίας. Τὸ μέσον εἰς τὴν ἐποχὴν μας δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὸν σκοπὸν οὔτε ἀπλῶς καὶ μόνον τὸν ἀντικαθιστᾷ, ἀλλὰ, διὰ νὰ ὑπάρξῃ, τὸν ἐκμηδενίζει. Ἡ ἀπελευθέρωσις δὲν εἰσάγει, ἀλλὰ καταστρέφει τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ ἄνθρωπος δὲν χρειάζεται τὸν κόσμον, διὰ νὰ εὖρῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ χάσῃ τὸν ἄνθρωπον. Τὸ φοβερόν ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε σήμερον ἡ προϋπόθεσις τῆς βιολογικῆς του ὑπάρξεως.

ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. Ὅσον περισσότερο ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου βασίζεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν του ἐκμηδένισιν, ἡ γλῶσσα συγχέει τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ μέσα, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Εἰς τὴν σύγχυσιν αὐτὴν ἡ δύναμις παύει νὰ σημαίνει μίαν κατεύθυνσιν καὶ γίνεται τὸ οὐ ἕνεκα τῶν κατευθύνσεων, ὥστε ἀντὶ προοπτικῆς, ὁ ἄνθρωπος νὰ διαθέτῃ δυνάμεις, ἀντὶ τοῦ πρὸς τί, νὰ ἐξαντλήται εἰς τὸ πῶς, νὰ μὴ θέλῃ ἀλλὰ νὰ δύναται, νὰ ζῇ ὡς προϋπόθεσις τοῦ ἀνθρώπου. Σήμερον ἀνατέλλει εἰς

την ιστορίαν μίαν ἐποχή, ἡ ὁποία ἐκ τῆς προϋποθέσεως τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖ τὸν βιολογικόν του νόμον. Ἐκ τῶν βιολογικῶν του προϋποθέσεων ὁ ἄνθρωπος κατώρθωσε κάποτε νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἐσωτερικόν του κόσμον. Ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου δημιουργεῖ σήμερον βιολογικὰς προϋποθέσεις. Μὲ τὴν ἤτταν τῆς φύσεως ἐδημιούργησε τὴν ἐλευθερίαν του καὶ εὐρέθη χωρὶς ἀπέναντι. Σήμερον ἡ ἐλευθερία δημιουργεῖ αὐτὸ τὸ ἀπέναντι ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς της οὐσίας.

Ἡ ἐλευθερία ἐξωτερικεύεται, ἐγκαταλείπει τὸν χώρον τοῦ καθαροῦ πνεύματος καὶ ἀναμειγνύεται μὲ τὴν ὕλην. Μὲ τὴν ἐνσάρκωσίν της ἡ ἐλευθερία θυσιάζεται σήμερον ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν εὐκαιρίαν νὰ προβληθῇ πρὸς τὰ ἔξω, νὰ γίνῃ τὸ ἔσω καὶ τὸ ἔξω ταυτοχρόνως καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὸν καθαρῶς ἀνθρώπινον αἰῶνα του. Ἡ αὐτοθυσία τῆς ἐλευθερίας δὲν εἶναι ὅμως μία ἀπλή φάσις τῆς ιστορικῆς της ζωῆς, ἀλλ' ἡ βασικὴ περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς καταβολῆς του καὶ ἐξῆς. Διότι εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἐξωτερίκευσιν αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος νὰ χάσῃ τὸν ἄνθρωπον μίαν διὰ παντός. Ὑπάρχει ἴσως διὰ τὴν ιστορίαν μία Μεγάλῃ Παρασκευῇ ὡς τελευταία ἡμέρα τῆς Δημιουργίας.

Εἰς τὴν ἀναστάτῳσιν, ἡ ὁποία δημιουργεῖται μὲ τὴν ἐξωτερίκευσιν τῆς ἐλευθερίας ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ ζῆ ἐκ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον δεσμεύεται. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ ἀπελευθερώσεως προτιμᾷ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἡ ζωὴ βασίζεται εἰς τὰ δεσμά, τὰ ὁποῖα αὐξάνουν τὴν δύναμιν καὶ κάποτε χωρὶς προσχήματα καταστρέφουν τοὺς ἄλλους σκοποὺς τῆς ἐλευθερίας. Ἡ στάσις αὐτὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς μίαν τοποθέτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν μέσων ὑπεροχῆς, δηλαδὴ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸν φέρει εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ὅσους θὰ ἤθελαν νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Ὅπου συνεπῶς ἡ ἐλευθερία γίνεταί μέσον διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὁ ἄνθρωπος κηρύσσει τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς μόνον σκοπὸν του ἀντιλαμβάνεται τότε τὴν βελτίωσιν τῶν ὅπλων, δηλαδὴ τὴν αὐξήσιν τῶν δυνάμεων τῆς καταστροφῆς, ὅ,τι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συντρέξῃ εἰς τὴν ἐπικράτησίν του καὶ συγχρόνως ν' ἀποκρούσῃ τὰ κυριαρχικὰ σχέδια τῶν ὁμοίων του.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐκεῖνοι ὁμιλοῦν εἰς τὴν ἐποχὴν μας περὶ εἰρήνης, οἱ ὁποῖοι ζοῦν διὰ τὸν πόλεμον. Ἰδίως τὰ κράτη, τὰ ὁποῖα προηγούνται εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μέσων, ἐφ' ὅσον ἔχουν εἰς τὸ βάθος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς θέσει τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀπελευθερώσεως, τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς τεχνικῆς, ὁ δημόσιος λόγος ἐπαγγέλλεται τὴν εἰρήνην. Παρέχεται λοιπὸν ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ὀλοκληρωτικῶν πολιτευμάτων δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν, πλὴν τῆς περιφρουρήσεως τῆς εἰρήνης. Εἰς τὴν πραγματικότητά ὅμως ἡ εἰρηνολογία δὲν ὑπεροσπίζεται τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τὴν κινητοποιεῖ χάριν τοῦ πολέμου. Διὰ νὰ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξουν καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ὑπεροχὴν των, χρειάζονται τὴν εἰρήνην, εἶναι μὲ ἄλλους λόγους ἡ εἰρήνη προϋπόθεσις

τοῦ πολέμου. Ἡ γλῶσσα τότε ἀναλαμβάνει νὰ διδάξη, ὅτι πρὸς χάριν τῆς προϋποθέσεως αὐτῆς ἀξίζει τὸν κόπον νὰ θυσιασθοῦν τὰ πάντα, ἀλλ' ἡ θυσία δὲν εἶναι ἀναγκαία, ἐὰν προσφερθῇ εἰς τὸν βωμὸν τῆς εἰρήνης ἢ ἐλευθερίας. Ἐὰν ὁμως «εἰρήνη» εἶναι μία λέξις τῆς παραδόσεως, ἢ ὁποῖα σήμερον σημαίνει ἀνενόχλητον ἐκμετάλλευσιν τεχνικῶν δυνατοτήτων καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς μία ἄλλη ἔκφρασις διὰ τὴν δύναμιν, τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐλευθερίας, τότε ἡ ἐλευθερία θυσιάζεται σήμερον εἰς τὴν προϋπόθεσιν τῆς. Ὅταν γίνεται προϋπόθεσις διὰ τὴν εἰρήνην, ἡ ἐλευθερία παραδίδει τὸ πνεῦμα.

«ΕΙΡΗΝΗ» ΚΑΙ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ. Ἡ ὀλοκληρωτικὴ γλῶσσα προσπαθεῖ σήμερον νὰ τοποθετηθῇ μεταξύ εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας. Δὲν κατορθώνει νὰ συνθέσῃ τὰ δύο αὐτὰ μεγέθη, ἀλλὰ ζῆ ἐκ τῆς ἀντιθέσεώς των. Συνήθως ὑπερασπίζεται ἄλλοτε τὴν μίαν καὶ ἄλλοτε τὴν ἄλλην, ὅταν ὁμως ἀναγκάζεται νὰ ὁμιλήσῃ ταυτοχρόνως καὶ περὶ τῶν δύο, θεωρεῖ τὴν εἰρήνην προϋπόθεσιν τῆς ἐλευθερίας. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα σημαίνει, ὅτι ἡ ἐλευθερία ἐξαρτάται ἐκ τῶν ὄρων, οἱ ὁποῖοι τὴν καταστρέφουν. Ὅτι τὴν δεσμεύει, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη χάριν τῆς δυνάμεως, γίνεται ἔμβλημα τῶν ὑποψηφίων ἐλευθέρων. Τὸ πλαίσιον τῶν ἐμβλημάτων αὐτῶν ὀνομάζεται εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις «εἰρήνη». Ὑπὸ τὸν ὄρον ἐννοεῖται λοιπὸν μία ἐκεχειρία ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, οὐσιαστικῶς ὁμως χάριν παρατάσεως καὶ αὐξήσεως τῆς δυνάμεως. Σπανίως ὀνόματα ἀπέκτησαν εἰς τὴν ἱστορίαν τόσην ἐσωτερικὴν κενότητα, ὥστε νὰ κλεισθοῦν ἐντὸς των αἰχμάλωτοι ὀλόκληροι λαοί, ὅπως συμβαίνει σήμερον εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς «εἰρήνης» καὶ τῆς «ἐλευθερίας».

Τόσον ἡ εἰρήνη ὅσον καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι εἰς τὴν ἐποχὴν μας δύο γλωσσικὰ μέσα διὰ τὴν τεχνικὴν. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ εἰρήνη, ὡς ἀναβολὴ τοῦ πολέμου, ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐκτεχνικεῦνται καὶ νὰ ἐξοπλίζωνται, ἀφ' ἐτέρου ἡ ἀνάγκη, ὡς ὑπόσχεσις τῆς ἐλευθερίας, τοὺς συναθροίζει. Τεχνικῶς ἐξοπλισμένα ἀθροίσματα ἀποτελοῦν τὴν ἐγγύησιν τῆς δυνάμεως. Ἡ «εἰρήνη» εἶναι λοιπὸν ὁ ὄρος τῶν πολεμικῶν συναθροίσεων καὶ ἡ δικαιολογία διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἐλευθερίας. Διὰ νὰ συμπιεσθοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐντὸς τῶν σχημάτων τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους, πρέπει νὰ μὴ χρειάζωνται τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ὀλοκληρωτικὴ γλῶσσα παρουσιάζει τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὡς ἐξῆς: Διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐλευθερία, πρέπει ὁ κόσμος νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς εἰρήνευσιν. Ἄν πρὸς τοῦτο χρειάζεται πολεμικὴ προπαρασκευὴ, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀναπόφευκτον. Ὅπου τὸ κράτος καταστρέφει τὴν ἐλευθερίαν, ὁ ἄνθρωπος προπαρασκευάζεται διὰ τὸν πόλεμον καὶ δίδει εἰς τὴν προπαρασκευὴν αὐτὴν τὸ ὄνομα «εἰρήνη».

Ὅτι ἡ σχέσις μεταξύ εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας ἔχει ἀντιστροφή, εἶναι ἡ μεγάλη ἀποσιώπησις τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους. Ὅταν κρα-

τικῶς ἀπαγορεύεται ἡ ἐλευθερία, δικαιολογεῖται ἡ ἀπαγόρευσις διὰ τῆς ἐξωτερικῆς εἰρηνεύσεως. Ἡ δικαιολογία αὕτη δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τῆς, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ εἰρηνεύσις γίνεται εἰς βάρος τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης. Διὰ νὰ μὴ συμβῆ πόλεμος, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μάθῃ νὰ μὴ χρειάζεται τὴν ἐλευθερίαν. Ἐναντὶ λοιπὸν ἡ ἀντιδικία νὰ συμβαίῃ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, συντελεῖται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Οἱ ἀνελεύθεροι τῆς ἀναγκαστικῆς εἰρήνης διεξάγουσιν ἕνα ἐσωτερικὸν πόλεμον, καρδοκοῦν, πῶς νὰ ἐλευθερωθῶν, εἴτε ζητοῦν νὰ ἐκδικηθοῦν, ὅσους ἀπλῶς καὶ μόνον μὲ τὴν ὑπαρξίν των τοὺς ἀναγκάζουν νὰ θυσιάζουν τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ ἐσωτερικὸς αὐτὸς πόλεμος ἔχει λοιπὸν δύο ἐστίας πυρός: Εἴτε βάλλει ἐναντίον ὧν ἐπιβάλλουν τὴν εἰρήνην, εἴτε ἐναντίον ἐκείνων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλεται ἡ εἰρήνη. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ «εἰρήνη» εἶναι μία ὀνομασία διὰ τὴν βίαν, προσωρινὸς καὶ μισητὸς ζυγὸς ἐσωτερικῶς ἐπαναστατημένων ἀνθρώπων. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν στρέφει τοὺς ἀνθρώπους ἐναντίον ἀοράτων ἀντιπάλων, τοὺς κρατεῖ εἰς ἐπιφυλακὴν, τοὺς κάνει μισαλλοδόξους, τοὺς πείθει, ὅτι ὑπάρχουν διὰ νὰ ἀμύνωνται, μέχρις ὅτου συντρίψουν τοὺς αἰτίους τῆς πνευματικῆς των συμφορᾶς.

Ο ΕΞΑΝΔΡΑΠΟΔΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. Ὅπως ὅμως τὸ ὄνομα τῆς εἰρήνης ἐξάπτει, ἐκστασιάζει καὶ κατευθύνει σήμερον τὸ πνεῦμα ὀλοκλήρων λαῶν, μία λέξις τῆς γλώσσης ἔγινε κινητήριος δύναμις ἡπειρωτικῶν προσανατολισμῶν, τὸ ἴδιον συνέβη καὶ μὲ τὴν «ἐλευθερίαν», τὴν λέξιν, ἡ ὁποία εὐκολώτερον κάθε ἄλλης ἐγκατέλειψε τὴν ἔννοιάν της, προτοῦ καὶ τὴν σταθεροποιήσῃ, εἰς τὴν διάθεσιν παντοδαπῶν ἐκπορθητῶν. Βεβαίως σήμερον δὲν χάνει μόνον ἡ ἐλευθερία τὸ νόημά της, ἀλλ' ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ οἱ ἐπιβλητικοὶ ὅροι τοῦ παρελθόντος ἐξανδραποδίζονται, ἐφ' ὅσον τὰ τεχνικὰ πράγματα, διὰ νὰ προβληθοῦν, χρειάζονται γλωσσικὴν περιωπὴν. Εἶναι δυνατόν σήμερον μία κατηγορία συσκευασμένου ψωμοῦ ἢ μία μάρκα χαρτιοῦ τῆς τουαλέττας νὰ ὀνομάζωνται, ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀντιστοίχως «ἐπιούσιος ἄρτος» καὶ «καλὸς Σαμαρείτης», τὸ γλωσσικὸν ὅμως θησαυροφυλάκιον τίθεται παντοῦ σήμερον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐντελῶς ἀσχέτων πρὸς τὰ κειμήλια τῆς παραδόσεως ὑποθέσεων τῆς ἐποχῆς μας.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐλευθερίας τὰ πράγματα εἶναι πολὺ-πλοκα, διότι ἐδῶ τὸ ὄνομα δὲν ἔμπορεῖ νὰ κατοχυρωθῇ νομικῶς, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ λοιπὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας. Διὰ τοῦτο σήμερον χωρὶς κανένα ἔλεγχον ἡ «ἐλευθερία» ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ στόματα, τὰ πιεστήρια, τὰ βήματα καὶ τὰ λάβαρα καὶ κυκλοφορεῖ συχνότερον ὄλων τῶν ἄλλων λέξεων μέσῳ ἀοράτων κυμάτων εἰς τὸν ἀέρα, διὰ νὰ διαφημίσῃ ὅ,τιδήποτε, νὰ εἶναι κοινὸν ἔμβλημα ἐχθρῶν καὶ φίλων, πλαίσιον

ὄλων τῶν ὀρέξεων, τῶν σκέψεων καὶ τῶν συναισθημάτων. Ἡ ἐλευθερία ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἐσωτερικὴ λέξις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου, συνήρπασεν ἄτομα καὶ λαούς, ἐνέπνευσε καὶ ἔφερεν εἰς πέρας τὰς ἀποφασιστικωτέρας ἐπαναστάσεις τῆς ἱστορίας, ἔγινεν ὁ γενικὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς ὄλων τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ κεντρικὸν γνώρισμα τοῦ Θεοῦ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπέκτησεν ἐντὸς τῆς τόσον κενὸν χῶρον, ὥστε νὰ εἰσορμήσουν ὅλοι οἱ ἐνδεεῖς καὶ οἱ ἀνικανοποίητοι, ὅ,τι εἶχε χάσει τὸ νόημά του καὶ νὰ γίνῃ τελικῶς ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ λέξις δι' ὅλα τὰ πάθη.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁμαδικοῦ αὐτοῦ ἐξανδραποδισμοῦ τοῦ τελευταίου τῶν βασικῶν ὄρων τοῦ πνεύματος τῆς Εὐρώπης παρουσιάσθη πρὸ καιροῦ εἰς μίαν γερμανικὴν ἔρευναν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἠρώτησαν τοὺς ἀνθρώπους, «τί ἐννοεῖτε ὡς ἐλευθερίαν;» καὶ τὸ 1)3 ἀπήντησεν, ὅ,τιδῆποτε ἐνεπνεύσθη ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ τὰ 64% δὲν κατώρθωσαν νὰ διατυπώσουν οὔτε κατὰ προσέγγισιν μίαν ἀπάντησιν¹. Παρὰ ταῦτα ἡ «ἐλευθερία» ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον καὶ τὸν ἐπίλογον ὄλων τῶν πολιτικῶν διακοινώσεων καὶ τὴν δάσιν ἢ τὴν προοπτικὴν τῶν κρατικῶν συστημάτων καὶ τῶν πέντε ἡπείρων. Συμβαίνει λοιπὸν, ἀφ' ὅτου ἡ συχνότης καὶ ἡ ἠχητικὴ ἰσχὺς τοῦ λόγου ἀπέκτησαν τεχνικὴν διάστασιν, ἡ λέξις «ἐλευθερία» νὰ εἶναι ἡ ἠχηροτέρα καὶ ἡ συχνότερα λέξις τῆς ἐποχῆς μας. Εἰς τὸν αἰῶνα τῆς τεχνικῆς παύει ὅμως τὸ κράτος νὰ ἔχῃ προσωπικὸν χαρακτῆρα καὶ γίνεται ἡ διοικητικὴ διαρρύθμισις τῆς ὀργανωτικῆς ἀνωνυμίας. "Ὅταν λοιπὸν τὸ κράτος ὁμιλῇ περὶ ἐλευθερίας, ἔχει ὑπ' ὄψιν του μίαν συνάρτησιν ἀξιώσεων ὀργανωμένων ἀνωνυμιῶν. Νὰ πῶς ἡ ἐλευθερία παύει νὰ εἶναι ἡ ἄρθρωσις τοῦ προσώπου καὶ γίνεται ἡ ἀπαίτησις ὄλων τῶν ἀνωνύμων, ἐκείνων τῶν ἀνελευθέρων, οἱ ὅποιοι ζοῦν τὸν ἐσωτερικὸν πόλεμον τῆς ἐξωτερικῆς εἰρηνεύσεως. Αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει βεβαίως καθόλου τὸ κράτος νὰ ἐρμηνεύῃ ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε τεχνικῶν αἰτημάτων τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ τὴν ὑπόσχεται, ἐφ' ὅσον εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὰ τὰ αἰτήματα, πράγμα τὸ ὅποιον οὐσιαστικῶς σημαίνει νὰ τὴν ταυτίξῃ πρὸς τὴν ὑπόσχεσίν της, δηλαδὴ ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας νὰ δεσμεύῃ τοὺς ὑπηκόους του.

Ἡ ταύτισις ἐλευθερίας καὶ δεσμεύσεως, οὕτως ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ζοῦν ὡς εὐέλπιδες τῆς ἐλευθερίας, προσωρινῶς ὅμως εὐχαρίστως ἢ κατ' ἀνάγκην δεσμῶται, παρουσιάζεται ἐορταστικῶς ἐντὸς τῶν κρατῶν, τὰ ὅποια, διὰ νὰ διατηρήσουν τὸ πολίτευμα, δὲν ἐκπροσωποῦν, ἀλλ' ἐπιβάλλουν τὴν θέλησιν τῶν πολιτῶν των. Τὸ ὀλοκληρωτικὸν κράτος τῆς ἐποχῆς μας, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος, ὅπως ἄλλοτε ἡ μοναρχία, νὰ στηριχθῇ εἰς τὸ δίκαιον τοῦ αἵματος, τῆς βίας ἢ τοῦ Θεοῦ, τοποθετεῖ τὴν ὑπαρξίν του μὲ τὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι ἀντιπροσωπεύει

1. W. Otto, Abschied von der Freiheit? εἰς: «Gewerksch. Monatshefte», Köln - Deutz 11. Jg. VI. H. 1960, σ. 322.

μίαν δυνατότητα ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν οἱ πολῖται τοῦ δὲν εἶναι ἄκόμη εἰς θέσιν νὰ ἐφαρμόσουν, ἐπὶ μιᾶς ἀντιφάσεως, ὅπως κάποτε εὐρωπαϊκαὶ αὐτοκρατορίαι τὴν ἀποικιοκρατικὴν τῶν ἀξίωσιν ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῶν ἔθνῶν νὰ καθορίζουν αὐτεξούσια τὴν μοῖραν τῶν. Ἐκ τῆς δευτέρας αὐτῆς ἀντιφάσεως ἀναπηδῶν σημερινὰ κράτη, τὰ ὁποῖα, χωρὶς παράδοσιν ἐλευθερίας, ἀποκτοῦν ἀμέσως ὀλοκληρωτικὸν σχῆμα. Μόλις ὑπογράψουν τὴν συνθήκην τῆς ἀνεξαρτησίας, σπεύδουν λοιπὸν νὰ διακηρύξουν ἐν πρώτοις τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀμέσως κατόπιν νὰ δημιουργήσουν ἔθνικὸν στράτευμα, νὰ προμηθευθοῦν ὄπλα, νὰ ιδρύσουν ὑπουργεῖον προπαγάνδας, νὰ καθιερώσουν ἐχθρούς, νὰ δημεύσουν τὰς περιουσίας, διὰ νὰ εὑρεθοῦν τὰ χρήματα, νὰ καλέσουν ἐπισήμους ἢ ἀνεπισήμους τεχνικοὺς βοηθοὺς καὶ νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἀναστολὴν τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν, διὰ νὰ μὴ διασπασθῇ ἡ τεχνικῶς ἀπαραίτητος ἐνότης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΠΑΙΣΙΟΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΠΕΤΣΙΟΥ